

Att. Socialministeriet

21. august

Selveje Danmarks høringssvar vedr. Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om socialtilsyn og forskellige andre love (Udmøntning af aftale om styrket indsats mod snyd og svigt på sociale tilbud og afskaffelse af ikke-godkendte tilbud)

Selveje Danmark har den 22. juni 2026 modtaget *Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om socialtilsyn og forskellige andre love (Udmøntning af aftale om styrket indsats mod snyd og svigt på sociale tilbud og afskaffelse af ikke-godkendte tilbud)*.

Selveje Danmark takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Selveje Danmark bakker op om lovforslagets intention om at styrke indsatsen mod snyd og svigt på sociale tilbud og sikre, at borgere modtager indsatser af høj kvalitet inden for lovens rammer. Det er afgørende for tilliden til det sociale område, at der gribes effektivt ind over for de tilbud, som ikke lever op til gældende regler og kvalitetskrav.

Samtidig finder Selveje Danmark det væsentligt, at lovgivningen fortsat anerkender de mange sociale tilbud, som hver dag leverer fagligt velfunderede indsatser til gavn for borgere og samfund. Indsatserne bør derfor målrettes de aktører, hvor der reelt er problemer, så reguleringen rammer de brodne kar uden unødigt at belaste de mange tilbud, der leverer en høj kvalitet og drives ansvarligt.

Generelle bemærkninger

Selveje Danmark bemærker indledningsvist, at nærværende lovforslag konsekvent sonder mellem offentlige og private tilbud. Selveje Danmark finder, at det gennemgående bør præciseres, at henvisninger til tilbud omfatter både offentlige, private og *selvejende* non-profit tilbud. En sådan præcisering vil tydeliggøre, at også selvejende tilbud er omfattet af lovforslagets bestemmelser på lige vilkår med offentlige og private.

Selveje Danmark finder samtidig, at indsatsen mod snyd og svigt bør baseres på ensartede krav til gennemsigtighed og ansvarlighed på tværs af offentlige, selvejende og private tilbud. I den forbindelse bemærker Selveje Danmark, at der i dag er forskel på de økonomiske krav, der stilles til de forskellige driftsformer. Private og selvejende tilbud er underlagt krav om aflæggelse af årsregnskab efter årsregnskabsloven, mens kommunale tilbud ikke er underlagt tilsvarende krav. Det kan efter Selveje Danmarks opfattelse vanskeliggøre sammenligneligheden og gennemsigtigheden i forhold til økonomi, drift og ressourceanvendelse på tværs af tilbudstyper.

SELVEJE DANMARK

Tilsvarende bør debatten om lederlønnings baseres på et nuanceret og faktabaseret grundlag, da høje lederlønnings ikke alene er et forhold, der vedrører private og selvejende tilbud. Der er derfor behov for mere retvisende og sammenlignelige data på tværs af sektoren.

Selveje Danmark finder det bekymrende, at der er væsentlige forskelle i kravene til de aktører, der leverer ydelser til borgere på det sociale område, afhængigt af om der er tale om et socialt tilbud, en enkeltydelse eller om ydelsen eksempelvis leveres af et vikarbureau. Området er forbundet med betydelige offentlige udgifter, og netop derfor bør der stilles tydelige og ensartede krav til de aktører, der leverer ydelser til nogle af samfundets mest udsatte borgere. Krav om godkendelse og løbende tilsyn vil efter Selveje Danmarks vurdering kunne bidrage til at sikre kvalitet, ansvarlighed og beskyttelse af borgerne, samtidig med at det sikres, at aktører, der ikke lever op til kravene, ikke kan fortsætte med at drive virksomhed på området. Selveje Danmark mener derfor, at det bør være en grundlæggende forudsætning, at de aktører, der ønsker at levere ydelser til målgruppen, kan dokumentere, at de lever op til de krav, der gælder for området, og at godkendelsen kan trækkes tilbage, hvis kravene ikke efterleves.

Selveje Danmark hæfter sig derudover ved, at lovforslaget ikke forholder sig til kommunernes anvendelse af anbringelse på eget værelse. Selveje Danmark bemærker, at anbringelsesformen ikke er underlagt socialtilsynet og samtidig er tiltænkt som en af de mindst indgribende løsninger. Selveje Danmark mener derfor, at der er et væsentligt behov for en tydeligere afgrænsning af, hvornår anbringelse på eget værelse kan anvendes. Ellers ser Selveje Danmark en risiko for, at børn og unge anbringes på eget værelse, selvom deres behov tilsiger en anbringelsesform med andre krav til kvalitet, godkendelse og tilsyn.

Ligeledes bemærker Selveje Danmark, at lovforslaget ikke forholder sig til reglerne om indhentelse af børneattester. Selveje Danmark finder, at gældende ret ikke altid afspejler de beskyttelseshensyn, der gør sig gældende for unge over 15 år og voksne i sårbare positioner. Det bør derfor overvejes, om sociale tilbud der arbejder med særligt sårbare unge og voksne, bør have adgang til relevante oplysninger, som i dag alene fremgår af børneattesten.

Selveje Danmark bemærker desuden, at det vurderes, at lovforslaget ikke medfører samlede merudgifter for det offentlige, og at de erhvervsøkonomiske konsekvenser vurderes at være under 4,0 mio. kr. årligt. Selveje Danmark finder dog, at flere af initiativerne kræver tydelig vejledning eller præcisering, så kravene bliver klare, proportionale og håndterbare for tilbuddene.

Selveje Danmark hæfter sig samtidig ved, at flere af lovforslagets elementer kan medføre øgede administrative byrder for tilbuddene, herunder kravene vedrørende indhentelse og håndtering af straffeattester, den udvidede oplysningspligt samt den foreslåede udvidelse af socialtilsynets godkendelses- og tilsynskompetence til friplejeboliger, der ikke er omfattet af ældretilsynet. Selveje Danmark finder derfor, at der bør være større gennemsigtighed om beregningen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser på under 4,0 mio. kr. årligt, herunder hvordan de forventede administrative konsekvenser for tilbuddene er opgjort.

Selveje Danmark finder, at de nye krav så vidt muligt bør kunne håndteres inden for tilbuddenes eksisterende administrative systemer og arbejdsgange. Kravene bør således ikke medføre væsentlige meromkostninger eller behov for nye, omfattende administrative procedurer for det enkelte tilbud.

Selveje Danmark anbefaler, at:

- Offentlige tilbud underlægges tilsvarende krav om økonomisk gennemsigtighed som private og selvejende tilbud, herunder krav om aflæggelse af årsregnskab efter årsregnskabsloven, så kvalitet, ansvarlighed og anvendelsen af offentlige midler kan vurderes på et sammenligneligt og gennemsigtigt grundlag.

SELVEJE DANMARK

- De aktører, der ønsker at levere ydelser til målgruppen, uafhængigt af om der er tale om et socialt tilbud, en enkeltydelse eller om ydelsen leveres af et vikarbureau, skal kunne dokumentere, at de lever op til de krav, der gælder for området, og godkendelsen skal kunne trækkes tilbage, hvis kravene ikke efterleves.
- Der fastsættes klare nationale rammer for anvendelsen af anbringelse på eget værelse, herunder en øvre grænse for omfanget af støtte, der kan ydes i forbindelse med anbringelsesformen.
- Godkendte tilbud, der arbejder med særligt sårbare unge og voksne over 15 år, bør have adgang til relevante oplysninger, som i dag alene fremgår af børneattesten, når dette er nødvendigt for at sikre et højt beskyttelsesniveau.
- Beregningen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser på under 4,0 mio. kr. årligt tydeliggøres, herunder hvordan de forventede administrative konsekvenser for de sociale tilbud er opgjort.
- De nye krav så vidt muligt kan håndteres inden for tilbuddenes eksisterende administrative systemer og arbejdsgange og ikke medfører væsentlige meromkostninger eller nye, omfattende administrative procedurer for det enkelte tilbud.

Specifikke bemærkninger

Afskaffelse af kommunernes mulighed for at anvende tilbud, der ikke er godkendt af socialtilsynet

Selveje Danmark bakker grundlæggende op om lovforslagets intention om at afskaffe kommunernes mulighed for at anvende ikke-godkendte tilbud til børn, unge og voksne i akutte situationer. Det er afgørende for både kvaliteten i indsatsen og borgernes retssikkerhed, at akutte foranstaltninger sker inden for rammer, der er godkendt og underlagt socialtilsynet.

Det fremgår af lovforslaget, at socialtilsynet efter ansøgning fra tilbud og plejefamilier, som er godkendt eller søger om godkendelse, kan træffe afgørelse om, at tilbuddet eller plejefamilien forhåndsgodkendes til at varetage akutforanstaltninger.

Selveje Danmark finder i den forbindelse, at der bør udarbejdes nationale kriterier for forhåndsgodkendelser, så tilbuddene mødes af ensartede krav og praksis på tværs af socialtilsynene. Det vil skabe større forudsigelighed i godkendelsesprocessen og understøtte lige vilkår uanset geografisk placering.

Selveje Danmark finder det samtidig væsentligt, at ordningen indrettes, så der sikres den nødvendige kapacitet til at håndtere akutte anbringelser og indsatser, men uden at skabe en større kapacitet end behovet tilsiger. Der bør derfor være fokus på en behovsbaseret og geografisk afbalanceret anvendelse af forhåndsgodkendelserne.

Selveje Danmark anbefaler, at:

- Der udarbejdes nationale kriterier for forhåndsgodkendelser, så der sikres ensartethed på tværs af socialtilsynene.
- Der løbende følges op på kapaciteten på akutområdet med henblik på at sikre kommunernes mulighed for at iværksætte en hurtig og fagligt relevant indsats.
- Implementeringen evalueres løbende, så der kan foretages justeringer, hvis det viser sig, at børn, unge og voksne med behov for akutforanstaltninger ikke i tilstrækkelig grad kan få adgang til et relevant tilbud.

Karantæne og rettighedsfrakendelse

Selveje Danmark bakker overordnet op om lovforslagets skærpelse af karantænereglerne og indførelsen af særregler om rettighedsfrakendelse i lov om socialtilsyn.

Vi støtter, at der indføres mulighed for ved dom at frakende personer retten til at drive eller være ansat i et socialt tilbud eller virke som plejefamilie, når de som led i opgaven begår alvorlige lovovertrædelser, herunder grovere økonomisk kriminalitet, bande- eller terrorrelateret kriminalitet samt grovere personfarlig kriminalitet. Efter Selveje Danmarks opfattelse er dette et vigtigt redskab til at beskytte borgere i sociale tilbud og styrke tilliden til området.

Vi støtter desuden udvidelsen af personkredsen, der kan omfattes af en karantæneafgørelse, så reglerne også omfatter ejere og bestyrelsesmedlemmer, og ved at reglerne også finder anvendelse for personer, der i op til seks måneder *forud* for afgørelsen om ophør af et tilbuds godkendelse har været ejer af, bestyrelsesmedlem i eller ansat som leder i et socialt tilbud.

Vi vil dog opfordre til, at bemærkningerne til lovforslaget uddyber baggrunden for, at perioden er fastsat til seks måneder for personer, der tidligere har været ejer, bestyrelsesmedlem eller leder. Det vil styrke forståelsen og retssikkerheden, hvis de faglige og retlige overvejelser bag netop denne tidsmæssige afgrænsning fremgår tydeligere.

Selveje Danmark støtter forslaget om, at oplysninger om karantæne skal videregives mellem socialtilsynene, da dette er en forudsætning for en effektiv administration af reglerne. Vi finder imidlertid også, at det er afgørende, at sociale tilbud får en reel mulighed for at indhente oplysninger om, hvorvidt nuværende eller kommende ejere, bestyrelsesmedlemmer og ledere er omfattet af en karantæne.

Herudover vil vi opfordre til, at socialtilsynet, når der træffes afgørelse om karantæne, proaktivt orienterer de tilbud, hvor den pågældende person allerede er tilknyttet. Dette gælder også i de tilfælde, hvor karantænen er begrundet i forhold vedrørende et andet tilbud. En sådan ordning vil give tilbuddene mulighed for hurtigt at iværksætte nødvendige tiltag og dermed mindske risikoen for, at deres godkendelse bringes i fare som følge af forhold, de ikke har haft mulighed for at reagere på i tide.

I forlængelse heraf finder Selveje Danmark, at der er behov for en klar proces eller vejledning for de sociale tilbud i de situationer, hvor et bestyrelsesmedlem, en ejer eller en leder bliver omfattet af en karantæne.

Selveje Danmark anbefaler, at:

- Udvidelsen af karantænereglerne gennemføres som foreslået, så også ejere og bestyrelsesmedlemmer kan omfattes af reglerne.
- Begrundelsen for den foreslåede seks måneders periode uddybes i lovbemærkningerne.
- Der udarbejdes en klar proces for, hvordan sociale tilbud skal håndtere situationer, hvor en ejer, et bestyrelsesmedlem eller en leder pålægges karantæne.
- Sociale tilbud sikres adgang til relevante oplysninger om karantæne, og at socialtilsynet proaktivt orienterer berørte tilbud ved afgørelser om karantæne.

Straffeattester

Selveje Danmark bakker grundlæggende op om lovforslaget om at styrke og udvide reglerne om indhentelse af straffeattester. Det er positivt, at lovforslaget udvider personkredsen til

bestyrelsesmedlemmer, tydeliggør hvilke former for kriminalitet, der som udgangspunkt ikke er forenelige med at drive eller være ansat på et socialt tilbud, og samtidig udvider kravet om indhentelse af straffeattester til også at omfatte ansatte hos eksterne leverandører.

Selveje Danmark finder samtidig anledning til at fremhæve en række forhold ved lovforslaget.

Det fremgår af lovforslaget, at det indføres som betingelse for at opnå og opretholde godkendelsen af såvel offentlige som private tilbud og plejefamilier, at ansatte, ledere og vikarer samt plejefamilier ikke er dømt for nærmere fastsatte kriminalitetstyper. Det fremgår imidlertid samtidig, at vikarer alene er omfattet af bestemmelsen, hvis de har en fast tilknytning til tilbuddet. Bestemmelsen vil således som udgangspunkt ikke omfatte vikarer, der leveres gennem et eksternt vikarbureau. I disse tilfælde er det efter forslaget op til det enkelte tilbud konkret at vurdere, om der skal indhentes en straffeattest, blandt andet på baggrund af en vurdering af, om vikarens tilknytning til tilbuddet har mere end en enkeltstående eller kortvarig karakter.

Selveje Danmark finder det bekymrende, hvis ansvaret overlades til de enkelte sociale tilbud. Selv hvis et tilbud konstaterer, at en vikar har en plettet straffeattest, og at straffehistorikken ikke er forenelig med den konkrete funktion, har tilbuddet ikke mulighed for at forhindre, at vikaren efterfølgende formidles af det samme vikarbureau til et andet socialt tilbud.

Selveje Danmark mener, at ansvaret bør være placeret hos den virksomhed, der har ansættelsesforholdet til medarbejderen og stiller medarbejderen til rådighed for det sociale tilbud. Selveje Danmark foreslår derfor, at vikarbureauer, der leverer personale til sociale tilbud omfattet af socialtilsynets godkendelses- og tilsynskompetence, forpligtes til at indhente straffeattester og sikre, at deres medarbejdere lever op til de samme krav, som gælder for ansatte på de pågældende sociale tilbud. En sådan regulering vil efter Selveje Danmarks vurdering skabe større klarhed om ansvarsplaceringen og sikre, at kravene til indhentning af straffeattester gælder ensartet, uanset om medarbejderen er ansat direkte på tilbuddet eller leveres gennem en ekstern leverandør. For at sikre, at kravene efterleveres i praksis, bør der desuden føres tilsyn med, at vikarbureauerne lever op til deres forpligtelser.

Selveje Danmark bemærker i forlængelse heraf, at forslaget også indebærer, at kravet om indhentelse af straffeattester vil gælde ansatte hos eksterne leverandører, der leverer enkeltydelser efter barnets lov eller lov om social service til borgere, som har ophold på tilbud underlagt socialtilsynet. Det fremgår, at det er handlekommunens ansvar at påse, at leverandøren har indhentet de relevante straffeattester.

Selveje Danmark finder det positivt, at der med forslaget stilles krav til eksterne leverandører, som leverer enkeltydelser til borgere på tilbud omfattet af socialtilsynet. Det er imidlertid efter Selveje Danmarks vurdering væsentligt, at det samtidig har klare konsekvenser, hvis en ekstern leverandør ikke lever op til kravene.

Selveje Danmark foreslår derfor, at eksterne leverandører, herunder vikarbureauer, som ikke lever op til kravene om indhentelse af straffeattester og de fastsatte kriminalitetskrav, ikke skal kunne levere ydelser mv. til borgere på tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1.

Selveje Danmark finder det hensigtsmæssigt, at kravene til straffeattester og relevante kriminalitetsforhold er ensartede på tværs af ansættelses- og leverandørformer. Beskyttelsen af borgerne bør ikke afhænge af, om en medarbejder er ansat direkte af det sociale tilbud eller leverer sin indsats gennem et vikarbureau eller en anden ekstern leverandør. Jf. de generelle bemærkninger i nærværende høringssvar, finder Selveje Danmark, at de aktører, der ønsker at levere ydelser til målgruppen, uafhængig af ansættelses- og leverandørform, skal kunne dokumentere, at de lever op

til de krav, der gælder for området, og godkendelsen skal kunne trækkes tilbage, hvis kravene ikke efterleves.

Det bør fortsat tydeligt fremgå, at det er ledelsens ansvar at foretage en konkret og individuel vurdering af, om en straffehistorik er forenelig med den konkrete funktion i de tilfælde, der ikke er omfattet af de lovbestemte udelukkelsesgrunde. Mindre alvorlige strafbare forhold kan efter omstændighederne være uforenelige med ansættelse eller ledelsesansvar, afhængigt af tilbuddets målgruppe og den pågældendes arbejdsopgaver.

Selveje Danmark bemærker derudover, at offentlige, private og selvejende tilbud i dag ikke har samme adgang til indhentelse af offentlige straffeattester. Offentlige tilbud kan indhente offentlige straffeattester, hvorimod ikke-offentlige tilbud alene kan indhente private straffeattester. Selveje Danmark finder, at når tilbuddene løser de samme opgaver og har det samme ansvar for borgere i sårbare positioner, bør vurderingsgrundlaget være ensartet på tværs af ejerskabsformer. Adgangen til offentlige straffeattester bør derfor knyttes til tilbuddenes funktion og ansvar frem for ejerskabsform.

Selveje Danmark bemærker desuden, at lovforslaget ikke forholder sig til genindhentelse af straffeattester efter ansættelse. I dag er der forskellig praksis blandt tilbuddene. Nogle tilbud genindhenter attester løbende, mens andre afstår på grund af usikkerhed om det retlige grundlag og proportionalitet. Samtidig er det ikke usædvanligt, at medarbejdere, ledere og bestyrelsesmedlemmer er tilknyttet samme tilbud gennem mange år.

Selveje Danmark gør i den forbindelse opmærksom på, at en straffeattest indhentet ved ansættelse ikke tager højde for eventuel kriminalitet begået efter ansættelsestidspunktet. Selveje Danmark finder derfor, at der er behov for nationale retningslinjer eller vejledning, der skaber klare rammer for genindhentelse af straffeattester efter ansættelse. Samtidig bemærker Selveje Danmark, at reglerne skal understøtte et højt beskyttelsesniveau, samtidig med at de er proportionale og administrativt håndterbare for tilbuddene.

Derudover finder Selveje Danmark, at lovforslaget bør understøttes af en mere enkel og sikker håndtering og opbevaring af straffeattester. De gældende regler om behandling og opbevaring af følsomme personoplysninger kan skabe usikkerhed om, hvordan tilbuddene både efterlever databeskyttelsesreglerne og samtidig dokumenterer over for socialtilsynet, at reglerne om indhentelse og vurdering af straffeattester er overholdt. Selveje Danmark foreslår derfor, at reglerne om dokumentation og opbevaring af straffeattester ekspliciteres, så tilbuddene kan dokumentere overholdelsen af reglerne uden at komme i konflikt med databeskyttelsesreglerne.

Selveje Danmark finder, at det i den forbindelse er væsentligt, at de nye krav heller ikke medfører unødige eller væsentlige meromkostninger for det enkelte tilbud. Nye krav til dokumentation og opbevaring bør derfor så vidt muligt kunne håndteres inden for de eksisterende systemer og arbejdsgange på området. Det vil både understøtte en enkel og sikker administration og mindske risikoen for, at tilbuddene pålægges nye administrative og økonomiske byrder.

Selveje Danmark anbefaler, at:

- Vikarbureauer, der leverer personale til tilbud underlagt socialtilsynet, får et selvstændigt ansvar for at indhente straffeattester og sikre, at deres medarbejdere lever op til de samme krav, som gælder for ansatte på de pågældende sociale tilbud. Der bør føres tilsyn med, at vikarbureauerne overholder disse krav.
- Eksterne leverandører, herunder vikarbureauer, der ikke lever op til kravene om indhentelse af straffeattester og de nærmere fastsatte kriminalitetskrav, ikke kan levere enkelttydelser mv. til borgere på tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1.

SELVEJE DANMARK

- Det præciseres, at ledelsen fortsat har ansvaret for at foretage en konkret og individuel vurdering af, om en straffehistorik er forenelig med den konkrete funktion, når forholdet ikke er omfattet af de lovbestemte udelukkelsesgrunde.
- Ikke-offentlige tilbud gives adgang til offentlige straffeattester på samme vilkår som offentlige tilbud.
- Der fastsættes nationale retningslinjer for genindhentelse af straffe- og børneattester efter ansættelse.
- Godkendte tilbud, der arbejder med særligt sårbare unge og voksne over 15 år, bør have adgang til relevante oplysninger, som i dag alene fremgår af børneattesten, når dette er nødvendigt for at sikre et højt beskyttelsesniveau.
- Reglerne om dokumentation og opbevaring af straffeattester præciseres, så tilbuddene kan dokumentere overholdelsen af reglerne uden at komme i konflikt med databeskyttelsesreglerne.

Skærpede straffebestemmelser

Selveje Danmark støtter, at bestemmelsen i barnets lov om ulovlige anbringelser præciseres, så det tydeliggøres, at den omfatter alle ulovlige anbringelser, og at både fysiske og juridiske personer kan ifalde strafansvar.

Selveje Danmark undrer sig dog over, at bestemmelsen fra barnets lov ikke samtidig foreslås overført til serviceloven, idet kommunerne med nærværende lovforslag ikke længere må anvende ikke-godkendte tilbud til børn, unge og voksne i akutte situationer. En udvidelse vil sikre ensartede regler, tydeliggøre ansvaret og styrke retssikkerheden på tværs af det sociale område.

Tilsvarende bakker vi op om, at alvorlig kriminalitet begået som led i driften af eller ansættelsen på et socialt tilbud eller i varetagelsen af opgaven som plejefamilie fremover i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed ved straffastsættelsen. Efter Selveje Danmarks opfattelse bidrager forslagene til at styrke retssikkerheden, skabe klarhed om ansvaret og understøtte tilliden til området.

Selveje Danmark anbefaler, at:

- Bestemmelsen om strafansvar ved ulovlige anbringelser udvides til også at omfatte serviceloven, så det tydeliggøres, at det ikke er muligt at anvende ikke-godkendte tilbud til børn, unge og voksne.

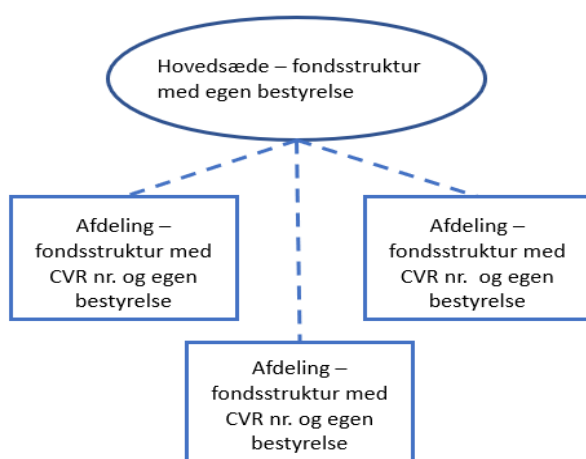
Krav til bestyrelsessammensætning

Selveje Danmark støtter ambitionen om at styrke bestyrelserne i sociale tilbuds uafhængighed og forebygge interessekonflikter.

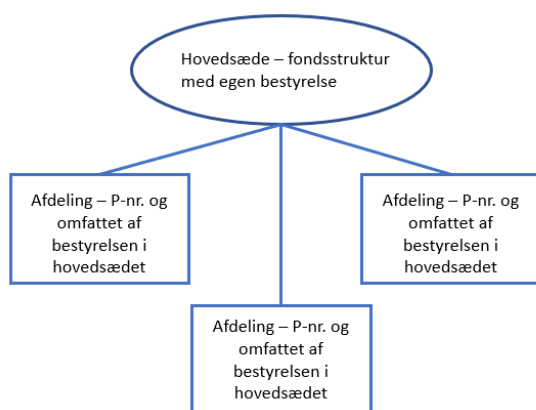
Selveje Danmark finder dog, at det er afgørende, at det præciseres, hvad der forstås med 'tilbud'. Lovforslaget anvender begrebet 'tilbud' og knytter i den forbindelse krav til bestyrelser. En lang række tilbud efter lov om socialtilsyn er imidlertid i dag etableret som P-numre under en større organisation. Det enkelte P-nummer har i disse tilfælde ikke en selvstændig bestyrelse, men er naturligt omfattet af den centrale organisations bestyrelse. Andre tilbud er derimod etableret som selvstændige juridiske enheder med eget CVR-nummer, og disse vil som udgangspunkt have deres egen bestyrelse.

Sammenblandingen af de to typer tilbud vil i denne sammenhæng skabe en betydelig usikkerhed. Når der konsekvent anvendes betegnelsen 'tilbud' i kombination med en henvisning til bestyrelsen, kan det således give indtryk af, at hvert enkelt P-nummer udgør en selvstændig enhed med egen bestyrelse. Det er ikke tilfældet og afspejler ikke den måde, hvorpå en række tilbud i dag er organisatorisk og juridisk etableret.

Nedenfor er en grafisk beskrivelse af de to klassiske fondsstrukturer på velfærdsområdet.

Ovenstående model (model 1) er den klassiske model, hvor organisationen over tid har udviklet sig, og hvor nye afdelinger er blevet etableret som selvstændige, selvejende enheder. I disse organisationer har repræsentationen i de enkelte bestyrelser stor betydning, idet det i praksis er gennem bestyrelsesrepræsentationen, at den organisatoriske sammenhængskraft fastholdes og udvikles på tværs af organisationen.

Den anden model (model 2) er den "nye" model, som er opstået efter, at tilsynet accepterede, at nye afdelinger kunne etableres som P-numre. Modellen sikrer den organisatoriske sammenhængskraft, idet der juridisk alene er tale om én organisation med aktiviteter på flere lokaliteter. Der vil derfor også kun være én bestyrelse, som omfatter hele organisationen.

SELVEJE DANMARK

Selveje Danmark finder det på den baggrund afgørende, at begrebsbrugen afspejler den faktiske organisatoriske og juridiske struktur, således at der ikke skabes krav eller forventninger til bestyrelser på enhedsniveau, hvor der ikke findes en selvstændig bestyrelse.

Samtidig er det helt afgørende, at der sondres mellem private, kommercielle tilbud og selvejende organisationer med afsæt i civilsamfundet.

Selvejende organisationer adskiller sig fra private, kommercielle tilbud ved, at de ikke er bundet sammen gennem et ejerskab. Den selvejende organisation ejer således typisk ikke de enkelte afdelinger, som kan være organiseret som selvstændige enheder med eget CVR-nummer. Koblingen mellem hovedorganisationen og den enkelte afdeling er derfor som udgangspunkt alene forankret i organisationens vedtægtsmæssige formål og eksempelvis gennem repræsentation i den lokale bestyrelse. I private, kommercielle tilbud er situationen derimod en anden. Her vil ejeren, uanset om vedkommende sidder i bestyrelsen eller ej, kunne udøve indflydelse gennem selve ejerskabet og de rettigheder, der følger heraf.

Selveje Danmark hæfter sig ved, at de foreslåede regler i praksis kan få væsentlig betydning for en række selvejende organisationer med paraplykonstruktioner. I disse organisationer, hvor de enkelte afdelinger er selvstændige CVR-numre (model 1), er det alene vedtægterne, der sikrer den organisatoriske sammenhængskraft. Det sker dels gennem et fælles værdigrundlag, dels gennem vedtægtsbestemmelser, der giver hovedorganisationen mulighed for at udpege medlemmer til bestyrelserne i de organisationer, der er knyttet til paraplyen.

Der er således tale om en væsentligt svagere form for indflydelse, end den en ejer kan udøve gennem sit ejerskab af en privat virksomhed. Ikke desto mindre er det netop denne konstruktion, der traditionelt har kendetegnet og muliggjort udviklingen af en stor del af det danske civilsamfund gennem de seneste 100 år.

Selveje Danmark finder derfor, at der bør indarbejdes relevante undtagelser fra de foreslåede krav, når der er tale om selvejende konstruktioner eller andre organisatoriske forhold, hvor bestyrelsesmedlemmers tilknytning ikke indebærer en reel interessekonflikt eller risiko for sammenblanding af interesser. Det bør efter vores opfattelse være muligt at tage højde for de særlige forhold, der kendetegner selvejende organisationer og koncerner, hvor en fælles organisering netop kan være med til at understøtte kvalitet, faglighed, sammenhængskraft og en bæredygtig drift.

Såfremt der ikke indføres undtagelsesmuligheder, vil reglerne kunne medføre krav om ganske væsentlige vedtægtsændringer og ændringer i bestyrelsesstrukturer, som ikke nødvendigvis understøtter formålet med reglerne. Vi opfordrer derfor til, at man i den videre udmøntning, såfremt kravet fastholdes, undersøger, om Civilstyrelsen overhovedet vil kunne godkende så væsentlige ændringer, når de grundlæggende strider mod stifterens intentioner. Samtidig bør der foretages en nærmere vurdering af behovet for undtagelser samt udarbejdes en tydelig vejledning om reglernes anvendelse på selvejende konstruktioner.

Selveje Danmark anbefaler, at:

- Begrebet 'tilbud' præciseres, så det tydeligt fremgår, hvilken organisatorisk og juridisk enhed der er omfattet af kravene til bestyrelsens sammensætning.
- Der indføres relevante undtagelsesmuligheder (dispensation) for selvejende paraplykonstruktioner og andre organisatoriske modeller, hvor bestyrelsesmedlemmers tilknytning til en central organisation eller forening ikke indebærer en reel interessekonflikt

eller sammenblanding af interesser, men understøtter sammenhængskraft, kvalitet og bæredygtig drift.

- Reglerne udformes med blik for de særlige forhold, der gør sig gældende for selvejende organisationer og tilbud, der indgår i større organisatoriske fællesskaber, således at legitime organisatoriske sammenhænge ikke unødigt begrænses.

Friplejeboliger omfattes af socialtilsynet

Selveje Danmark bakker op om lovforslagets forslag om, at friplejeboliger, som ikke er omfattet af ældretilsynet, fremover omfattes af socialtilsynet. Vi finder det hensigtsmæssigt, at der sikres et ensartet og løbende tilsyn med relevante tilbud, så beboere i friplejeboliger får samme beskyttelse og sikkerhed som beboere i sammenlignelige tilbud, der allerede er omfattet af socialtilsynet.

Selveje Danmark har løbende dialog med medlemmer, der driver friplejeboliger, og vores erfaring er, at de pågældende aktører generelt ser positivt på at blive omfattet af socialtilsynet. For disse medlemmer handler det om at sikre en ensartet kvalitetsramme, gennemsigtighed og tillid til tilbuddene. Vi finder derfor, at den foreslåede ændring kan bidrage til at understøtte kvaliteten og skabe mere lige vilkår på tværs af området.

Selveje Danmark bemærker dog, at det er vigtigt, at overgangen til socialtilsynets godkendelses- og tilsynspraksis sker med tydelig vejledning og rimelige rammer for de berørte friplejeboligleverandører, så de får mulighed for at tilpasse sig de nye krav. Selveje Danmark bemærker, at de skal godkendes af socialtilsynet senest d. 1. juli 2028.

Selveje Danmark anbefaler, at:

- Friplejeboliger, som ikke er omfattet af ældretilsynet, omfattes af socialtilsynet som foreslået.
- Implementeringen understøttes af tydelig vejledning og en hensigtsmæssig overgangsperiode, så berørte friplejeboligleverandører får mulighed for at indrette sig efter de nye krav.
- Selveje Danmark finder, at fristen for godkendelse senest den 1. juli 2028 bør forlænges, hvis det er nødvendigt for at sikre en hensigtsmæssig og veltilrettelagt overgang til socialtilsynets godkendelses- og tilsynspraksis.

Udvidelse af oplysningspligten

Selveje Danmark bakker overordnet op om lovforslagets forslag om at udvide tilbuddenes og plejefamiliernes oplysningspligt over for socialtilsynet.

Vi finder det hensigtsmæssigt, at socialtilsynet sikres de nødvendige oplysninger for at kunne foretage en kvalificeret risikovurdering af det enkelte tilbud og dermed styrke muligheden for at opdage og forebygge snyd, svigt og forhold, der kan have betydning for kvaliteten af indsatsen.

Selveje Danmark finder det dog samtidigt afgørende, at udvidelsen af oplysningspligten er proportionel og præcis, så tilbuddene ikke pålægges unødigt administration.

Selveje Danmark bemærker, at der indføres en pligt for det enkelte tilbud til at orientere socialtilsynet, når der ansættes en ny leder med ansvar for den daglige drift, når der ansættes personale, som er i familie med eller i øvrigt er nærtstående til ledelsen, ledergruppen, bestyrelsen eller ejerkredsen i tilbuddet, og hvis fast ansat personale i et tilbud er ansat i flere virksomheder indenfor en koncern eller koncernlignende konstruktion.

SELVEJE DANMARK

Selveje Danmark finder det afgørende, at de nye oplysningskrav implementeres på en måde, der er proportional og administrerbar for tilbuddene. Der bør derfor være helt tydeligt, hvilke oplysninger der skal indberettes, og hvornår et forhold er omfattet af oplysningspligten.

Selveje Danmark hæfter sig i den forbindelse ved, at "familie" forstås som ægtefælle samt beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nær som søskendebørn. Det fremgår samtidig, at "nærtstående" skal forstås som en person, der er forbundet via personlige eller økonomiske interesser. Dette kan eksempelvis omfatte en samlever, en kæreste eller en forretningspartner.

Selveje Danmark ser gerne, at begrebet "nærtstående" ikke alene eksemplificeres, men præciseres nærmere. Det er væsentligt, at tilbuddene har en klar og entydig retningslinje for, hvilke relationer og interesser der udløser oplysningspligten. En sådan præcisering vil både understøtte en ensartet administration af reglerne og mindske risikoen for, at tilbuddene pålægges at indberette forhold, som ikke er relevante for socialtilsynets risikovurdering.

Selveje Danmark anbefaler, at:

- De nye oplysningskrav ledsages af tydelig vejledning om, hvilke forhold der skal orienteres om, så kravene bliver klare, proportionale og håndterbare for tilbud og plejefamilier.

Selveje Danmark håber, at ovenstående bemærkninger vil indgå i det videre arbejde med lovforslaget. Hvis høringssvaret giver anledning til spørgsmål, står vi naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen

Jon Krog
Branchedirektør, Selveje Danmark